

Veenmosrietlanden in Eilandspolder

Veenmosrietlanden kwamen van oudsher voor in het N2000 gebied Eilandspolder. Een groot deel is verdwenen of sterk in kwaliteit achteruitgegaan door stikstofdepositie en uitblijven van adequaat beheer. In 2013 is er een aantal percelen geplagd, is bosopslag geroid en zijn kleine petgaten gegraven. Hier vindt nu regulier nazomer maaibeheer plaats zoals in andere percelen waar dat al eerder, met hulp van vrijwilligers, is opgestart. De maatregelen zijn primair uitgevoerd voor het herstel van het habitatype Veenmosrietland (H4170B) op basis van een overeenkomst van de provincie Noord-Holland en Staatsbosbeheer.

In november 2014 zijn Hans Wondergem en Ab van Dorp (van Staatsbosbeheer District Noord-Holland) samen met Ron van 't Veer in de moslaag van de geplagde en gemaaide percelen gaan zoeken naar de kenmerkende soorten. Zij vonden van het gebied reeds bekende veenmossen zoals Gewoon veenmos (*Sphagnum palustre*), Haak- (*S. squarrosum*), Gewimperd (*S. fimbriatum*), Fraai (*S. fallax*) en Slank veenmos (*S. flexuosum*). Daarnaast ook Stijf veenmos (*S. capillifolium*), op een perceel waar bos was geroid, evenals Veenknikmos (*Bryum pseudotriquetrum*), Beekstaartjesmos (*Philonotis fontana* var. *fontana*), Gekroesd plakkaatmos (*Pellia endiviifolia*) en Hol moerasvorkje (*Riccardia incurvata*); deze soorten waren niet bekend van dit gebied. Andere nieuwe mossen waren Lippenmos (*Chiloscyphus polyanthos*), Moerasplakkaatmos (*Pellia neesiana*) en Gewoon moerasvorkje (*Riccardia chamedryfolia*) en de klapper: Elzenmos (*Pallavicinia lyellii*) werd op een vijftal percelen aangetroffen, de naamgever van het Veenmosrietland (*Pallavicinio-Sphagnetum*). Al met al waren de eerste resultaten van de maatregelen dus zeer positief. Een vrijwilliger meende dat je hier beter kunt spreken van StaatsMOSbeheer.

Rietkragen in De Deelen

Waterkwaliteit, onderwatervegetaties, verlandings- en door Riet (*Phragmites australis*) gedomineerde vegetaties zijn van belang voor het N2000 gebied De Deelen. Tal van vogels die als doelsoort in het N2000 plan worden genoemd, bijvoorbeeld de Roerdomp (*Botaurus stellaris*), zijn gebaat bij rietontwikkeling. In De Deelen komen rietkragen nauwelijks voor. Deels ligt dat aan de vorm van de petgaten zoals die vanaf ca. 1900 – en nog steeds – worden gegraven: grote bakken met loodrecht steile oevers. Pyriet in de waterbodem en sulfidevorming kan de vestiging extra problematisch maken. Vanwege de steile oevers is dat in De Deelen niet met een flexibel peil en tijdelijk droogvallen op te lossen.

Op een aantal plekken echter zijn zich nu rietkragen aan het ontwikkelen. Ganzen vreten het Riet vaak aan, maar desondanks is toch een vooruitgang te zien. Met name op plekken met ondiepe oevers van ca. 50 cm diepte; mogelijk dat Riet zich daar via wortels en uitlopers kan uitbreiden. Gezien de oppervlakte van De Deelen (ca. 500 ha) en de moeilijke toegankelijkheid (met een kano) is het systematisch vastleggen – met GPS, foto's en vegetatieopnamen – lastig. Het Wetterskip Fryslân heeft in samenwerking met Staatsbosbeheer vier raaien in oevers uitgezet om de rietontwikkeling te monitoren.

Mogelijk dat de waterkwaliteit lokaal zodanig is verbeterd dat Riet nu kansen krijgt, net als Krabbenscheer (*Stratiotes aloides*; zie SBBpagina in DLN jan. 2012) en Fonteinkruiden: nu vooral Stomp fonteinkruid (*Potamogeton obtusifolius*). Er zijn grote verschillen tussen petgaten, ook in helderheid van water en soms op korte afstand. Er loopt een proef waarin geprobeerd wordt door schermen de waterbeweging te remmen.

Buitenbeentjes

Buitenbeentjes vinden het daar leuk, waar anderen het laten afweten en hebben vaak bijzondere talenten. Je vindt ze onder planten, dieren én onder de mensen. In september 2014 ging Geert Euverman met pensioen; hij kan terug kijken op ruim 32 jaar van werken bij Staatsbosbeheer. In Engbertsdijkerven mocht hij in 1982 als veldmedewerker beginnen, omdat hij iemand was “die met plezier door de stinkprut van een meeuwenkolonie was gebaggerd.” Hij bleek snel in staat vogels op hun geluid te kunnen herkennen “een talent waar ik tot vandaag de dag dankbaar voor ben. Het voegt zoveel toe aan het beleven van de wereld om je heen.”

Geerts werkterrein breidde zich uit; eerst over Twente, dan over Flevoland – Overijssel. Voorlichting en vooral inventarisatie en monitoring werden zijn belangrijkste taken. Staatsbosbeheer gaf hem alle kans zich bij te scholen. “Bij het Rijksherbarium in Leiden mocht ik me verdiepen in het determineren van planten ... de cursus waar ik met het grootste genoegen aan terugdenk. Van ‘meelopen’ met specialisten op

het gebied van planten en de vegetaties – ook daar heb ik enorm van geleerd. ... Ik heb alle reden om dankbaar terug te kijken op de afgelopen jaren. Staatsbosbeheer lijkt wel op de natuur zelf, niets blijft hetzelfde, alles vliedt.”

Sinds afgelopen voorjaar is er geen Kokmeeuwenkolonie (*Chroicocephalus ridibundus*) meer in Engbertsdijkerven. Daarvoor zijn in de plaats gekomen: Kraanvogel (*Grus grus*), Grauwe klauwier (*Lanius collurio*) en Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*). Geert heeft hier de broedvogeltellingen gecoördineerd, en hij hoopt dit nog jaren vol te houden.

Perceel in Eilandspolder na het maaien in augustus

(foto: Ab van Dorp)

Rietkraag in De Deelen

(foto: Berco Hoegen)